הלכה כג ול"ל פכ"ג הל'

וכתב הש"ג בשם ריא"ז ולא ידעתי לו ישוב אם לא

שנאמר שבגרסת מיימוני

מנחות שבניסות חייחודי היה כחוב גם בלישות בתרא דכוחלת הוי משום כוחבת ע"ש ולדעתי לריכים אנו לומר כן גם במתג לאוין סה

שכתב כוחלת משום כותבת

וה' האיר עיני בערוך ערך גדל כתב הגרסא במסהנא

וכינו שגם הרמב"ם והקמג

ואחריהם הרב מברטנורה

היה גרסתם כך ושוב אין מקום לתמיהות התי"ע ע"ש] סמג לאוין סה טוש"ע

ו"ח סי שג סעיף כה:

ם טוש"ע שם סעיף כו:

לו ב מיי׳ שם הלכה כו סמג

שם טוש"ע שם טערף כו. לז ג (מיי׳ פכ"צ שם הלכה (כצ) כג טוש"ע שם סעיף כה]:

לו ד [מיי' פ"ז שם הלכה ו

ופ״ח הלי ז ברי״ף פרק פרק הלי גדול די לד. וברא״ש שם

כנג גדוג ד' לד. וברח"ש שם סי בן: לח ה ו מיי פכ"א מהל' שבת הל' ג וסמג שם טוש"ע א"ח סי' שכא סעיף

נוש"ע היה סי שכה סעיף
יג וסי שלו סעי ב:
לש ז מיי פיח מהלי שבת
הלכה ז מיי שה שה שלי הלכה ז מני שה מעיף כ: מ"ח סי שה סעיף כ: ופרית הלכה ז מנו שם

טוש"ע א"ח סי׳ שיט סעיף

ין. מא ט מיי פ"י מהלכות שבת הלכה יג: מב י מיי פכ"א שם הלכה

ה שלו פטיף ב: א"ח סי' שלו סעיף ב: בג כ מיי' וסמג שם טוש"י

בג כ מיי׳ וסמג שם טוש"ע שם סעיף א: בד ל מיי׳ פ״ח מהלי שבת

שלו סעיף ז:

הלי ג טוש"ע א"ח סי

ג סמג שם טוש"ע

צה.

"כוחלת משום צובעת יגודלת ופוקסת משום

ל) ברכות סא. עירוביו ית. נדה מ) כוכות סמו עירופן יח. מס מה: ע"ש, ב) [מוספ' פ"ין, ג) [שרק הערוך], ד) פסחים סה. [מוספ' פ"ין, ה) [פי" המקפה גבינה ומקבן פתיתי החלב לעשותם חרין של גבינה יאוצכ כפסומט מון ק פר כי ערוך], ו) [סנהדרין לג.], ו) ב"ב סו. פ:, ה) [ברכות כו. וש"נ], ע) [עירובין ק:], וש"כן, ע) [עירובין ק:], י) לקמן קח., ל) [רש"ל מ"ו], ') לקמן קח., ל) [רש"ל מ"ו], () [מ"ח.], מ) [וע' תוס' בינה ג. סד"ה גזירה שמאן, ב. פו של היים פנונון, ה., פו [ל"ל אלעור], עו [ל"ל אלעור],

תורה אור השלם

ו וַיּבֶן יִיְ אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלְע אֲשֶׁר לְקַח מִן הָאָדְם לְאִשָּׁה וַיְבִאָהָ אֶל הָאָדְם: בראשית ב כב

2 ויונתו לא שמע בהשביע וְיָשֶׁב יְדוֹ אֶל פִּיו וַתְּאֹרְנָה עִינַיו: שמואל א יד כז

הגהות הב"ח

(א) גמ' רבה תוספאה: (ב) תום' ד"ה והכודה וכו' (כ) תום דיה ההרוב וכר אפיי לא יהא מותר. נ"ע עיין פר"א דמילה ד' קלד: (ג) ד"ה שרא וכרי אשכחן במקדש. נ"ב ע"ל פ' כל הכלים ד' קכג: בד"ה הרי הוא ככל:

גליון הש"ם

נמ' והמנכז כגרוגרת. ע' לעיל דף עו ע"ב מד"ה המוליא: גמ' מ"ם דר"א דבתיב וישבול. ע' פ"י דבתים דשבול. ע' פ"י דבתים דשביע פפי הרע"ב: רש"י ד"ה זילחא כו' בכל העיר. ע"י לעיל כט ע"ב מד"ה גזירה ולקמן דף קנא ע"ב רש"י ד"ה קרקע:

לעזי רש"י

טיפוניי"ן [טיפינו"ן]. אודם (לפרכוס הפנים). אנקייד"ש [יונקיירי"ש].

רבינו חננאל

מעשיו שקירב אותו לעבורל). רב ששת אמר פטור השתא מיהא הא פטור השתא מיהא הא איתיה לטמאה ולא עבירה לאיסורה. אמר רב ששת מנא אמינא לה דתנן . המוציא כזית מז המת חייב. ורטוב א כריז כן והור וריב. רייקינן מינה אם הוציא כזית חייב הא חצי כזית פטור, והתניא המוציא חצי כזית חייב. ומשני אמר רב ששת הא דתני חצי כזית שטות הא רוצי הית מן חייב דאפיק חצי זית מן כזית שכבר מיעט הטומאה לפיכך חייב, והא דתני טור דאפיק חצי זית מן . כזית ומחצה דלא אהני השתא מידי ואע״פ שקירב השתא מהיד העיפ שקדב מיעוט הטומאה. ורב נחמן משני הא דתני חצי זית פטור דאפקוה ממת גדול דהאי שיעורא לא מקרב מיעוטי טומאה, אבל חצי מינוטי טומאה, אבל ווצי זית מכזית ומחצה שמקרב הסרת הטומאה חייב. וקיי"ל כרב ששת (וטפי עדיף). הנוטל צפורניו זו בזו או בשיניו או בידו שלא בכלי. וכז שערו וכז שפמו בכלי, וכן שפוד וכן שפמו וכן זקנו שנוטלו בשיניו או בידו שלא בכלי בין לעצמו בין לחבירו אסור משום שבות. אבל אם נטלו בכלי כגוז אזמל או בגוסטר חייב. . וצפורו שפרש רורו וציציו

לעלמה פטורה. שאינה יכולה לבנות יפה ואין דרך בנין אלא אשה לחברתה שרואה ועושה: וכן. מילתא אחריתי דשבת לאיסורא: סרק. לבע אדום הוא הבא בקנים שקורין טיפוניי"ן: המחבץ. המעמיד החלב בקיבה. ול"נ מחבץ עושה למין כלי גמי ונותן הקפוי

בתוכו ומי החלב שהן נסיובי נוטפין ולועזין אותן אנקייד"ש: המכבד. את הבית: והמרבן. במים להרביץ את האבק שלא יעלה: חייב חטאת. לקמיה מפרש טעמא דהרודה חלות דבש חייב משום תולש ס (מחבץ חייב משום בורר) ומכבד ומרבן משום בונה: אחד זה ואחד זה. אחד שבת ואחד יו"ט: משום שבות. דילמא כי כנים ליה מתמלאין הגומות שבבית מאליהן והוי בנין: קטיל קני באגמא. חותך קנים מן האגם הוה. לא ידע לפרש משנה: מפרק. כמו מפרק משאוי שפורק אוכל ממקום שנתכסה בו והוי תולדת דש. ואית דאמרי תולדה דקוצר ולא היא דלאו מחובר הוא אלא פקיד ועקיר וקאי בעטיני הדד כתבואה בקשיה ולשון מפרה נמי לא שייך למימר אלא לשון מולש: בורר. אוכל מתוך פסולת: זילחא. לרבץ הבית ורצפת אבנים היתה °בכל העיר: מהבלא. שהיה אבק עולה ומרבה הבל: לאו אדעמאי. לא הייתי זכור. ורבותי פירשו לא סבירא לי: אשה **חכמה.** אשת מ"ח או בת מ"ח ששמעה מאביה: מרבלת ביתה. רוחלת קיתוניות בזוית זו וכוסות בזוית זו: כרבי שמעון. דדבר שחין מתכוין מותר והמרבץ אינו מתכוין להדביק עפר בגומא ולהשוות הבית אלא שלא יעלה אבק: מתבר' החולש מעלין נקוב חייב. דהוי כמחובר דיונק מן הקרקע ע"י הנקב שמריח לחלוחית

בונה וכי דרך בנין בכך אין ייכדרש רבי שמעון בן מנסיא יויבן ה' אלהים את הצלע מלמר שקילעה הקב"ה לחוה והביאה אצל אדם שכן בכרכי הים קורין לקלעיתא בניתא תניא יר"ש בן אלעזר אומר גודלת כוחלת ופוקסת לעצמה פמורה לחברתה חייבת וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי אליעזר יאשה לא תעביר ייסרק על פניה מפני שצובעת תנו רבנן ייהחולב והמחבץ יוהמגבן כגרוגרת המכבד והמרבץ והרודה חלות דבש שגג בשבת חייב חמאת הזיד ביום מוב לוקה ארבעים דברי ר' אליעזר וחכ"א יאחד זה ואחד זה אינו אלא משום שבות רב נחמן בר גוריא איקלע לנהרדעא בעו מיניה חולב משום מאי מיחייב אמר להו משום חולב מחבץ משום מאי מיחייב אמר להו משום מחבץ סמגבן משום מאי חייב אמר להו משום מגבן אמרו ליה רבך יקטיל קני באגמא הוה אתא שאיל בי מדרשא אמרו ליה יחולב חייב משום מפרק "מחבץ חייב משום בורר "מגבן חייב משום בונה המכבד המרבץ והרודה חלות דבש שגג בשבת חייב חמאת הזיד ביו"מ לוקה ארבעים דברי רבי אליעזר "א"ר אלעזר •מ"מ דר' אליעזר דכתיב יוימבול אותה ביערת הדבש וכי מה ענין יער אצל דבש אלא לומר לך מה יער התולש ממנו בשבת חייב חמאת אף חלות דבש הרודה ממנו בשבת חייב חמאת אמימר שרא זילחא הקרקע ואפילו הנקב בדופנו: במחוזא אמר מעמא מאי אמור רבנן דילמא גמ'

אתי לאשויי גומות הכא ליכא גומות רבא 🐠 תוספאה אשכחיה לרבינא דקא מצמער מהבלא ואמרי לה מר קשישא ברי' דרבא אשכחיה לרב אשי דקא מצמער מהבלא א"ל לא סבר לה מר להא דתניא הרוצה לרבץ את ביתו בשבת מביא עריבה מלאה מים ורוחץ פניו בזוית זו ידיו בזוית זו רגליו בזוית זו ונמצא הבית מתרבץ מאליו א"ל ®לאו אדעתאי תנא אשה חכמה מרבצת ביתה בשבת יהאידנא דסבירא לן כר' שמעון שרי אפי' לכתחלה: בותני' יהתולש מעציץ o נקוב חייב ושאינו נקוב פמור ור"ש פומר בזה ובזה: גמ' רמי ליה אביי לרבא ואמרי לה רבי חייא בר רב לרב תנן רבי שמעון פוטר בזה ובזה אלמא נקוב

לאוקמי ברודה סמוך לחשיכה דלא חזי לר"ש כשאינו נקוב משוי ליה ורמינהו ר"ש אומר אין בין נקוב לשאינו נקוב תו לאורחיו אי נמי בדבש שהדביש או אסור בהנאה דלא חזי לאכילה™ ומיהו מימה לר"י כיון דמותר לגבן בי"ט מן התורה אפילו באפשר (ב) אפילו לא יהא מותר מדרבנן אלא בדלא אפשר אם כן נפל ביתו בי"ט יהא מותר לבנותו בי"ט דמתוך שהותר בנין לצורך דמגבן הוי משום בונה כדאמר בסמוך הותר נמי שלא לצורך ובלבד שיהא צורך היום לאכול בתוכו שלא יכנו שרב ושמש וי"ל דאסור מדרבנן דהוי עובדא דחול כי היכי דאסורין טחינה והרקדה ביו"טים: שרא זידחא במחוזא. תימה דבשילהי תמיד נשחט (שם ד׳ סד.) תנן כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת אלא שהכהנים מדיחים את העורה שלא ברצון חכמים ומפרש בגמ'ט דשלא ברצון חכמים היינו שלא ברצון ר' אליעזר דאי רבנן שבות הוא ואין שבות במקדש דתניא המכבד והמרבן כו' ומדמוקי מתני כר״א משמע דמחייב מדאורייתא אפי׳ בעזרה דאיכא רלפה והכא משמע דברלפה ליכא אשוויי גומות וי״ל דבהדחה איכא אשוויי גומות טפי שהיו מתמלאות הגומות שבין רובד לרובד א"נ בעזרה נמי לא אסור לר"א אלא משום שבות אטו היכא דליכא רצפה דאיכא חיוב חטאת לר"א וחמיר האי שבות ונוהג אפילו במקדש וכמה שבות אשכחן במקדש 🌣 בפ׳ בתרא דעירובין (דף קב:) אבל לרבנן לא חמיר האי שבות כיון דאפי׳ בלא רלפה לא הוי לדידהו אלא איסורא דרבנן הלכך אינו נוהג במקדש: והאידנא דקי"ל בר"ש שרי אפי' לבתחלה. בה"ג שרי כיבוד מהאי טעמא אפי' בדהוצין ואין נראה לר"י דבפרק כל הכלים (לקמן דף קכד:) אמר ר' © אליעור אף מכבדות של תמרה מותר לטלטלן ופריך אי מחמה ללל בהא לימא ר' ש אליעזר אפי׳ בשל חמרה המשמע דפשיטא ליה דליכא מאן דשרי אפי׳ לרבי שמעון משום דהוי מלאכתו לאיסור ואי שרי לכבד הוי מלאכחו להיתר אלא ודאי כיבוד אסור לכולי עלמא מפני שמזיז עפר ממקומו ולא שרינן הכא לרבי שמעון אלא דווקא ריבוץ!:

בר מלענין הכשר זרעים בלבד ואי קשיא ליה מ"ש שבת מהכשר זרעים אם כן בלא משנה תקשי ליה ברייתא גופה מ"ש דלהכשר זרעים חשיב נקוב כמחובר ולענין שאר דברים חשוב כתלוש ואומר ר״ת דהכי פריך כיון דלענין שבת חשיב נקוב כשאינו נקוב אף על גב דהוי לקולא ופטור וכן לענין כלאים במסכת כלאים (פ"ז מ"ח) כ"ש לענין הכשר זרעים אית לן לאחשוביה נקוב כשאינו נקוב דהוי לחומרא ובברייתא קתני דנקוב הוי כמחובר לענין הכשר זרעים שאינו מכשיר והכי פירושא "דברייתא אין בין נקוב לשאינו

ורכינהן רבי שמעון אומר אין בין נקוב בו'. מימה מאי קפריך והא בהך ברייתא נמי קתני כמו במתני׳ דלכל מילי נקוב כשאינו נקוב

וצפון שפוש דובו דציב. שפירשו רובן כפופ למעלה ומצערות אותו מותר לנוטלן ביד אבל בכלי אטור. ואם לא פירש (חייב עליהן) ביד פטור אבל אטור, בכלי חייב חטאת. תנא הנוטל מלא פי הזוג חיים מלא פי הזוג שתים וכן לקרחה שתים (באבהנים). אבל המלקט שער לבן מתוך שחור אפילו שערה אחת אטור משום לא יהיה כלי גבר על אשה. וכן הגגדלת וכן הפוקסת, ר' אלעור מחייב חטאת וחכ"א משום שבות. ואוקימנא כוחלת משום כותבת, פוקסת מכוע אלנושרי, ובלשון ערבית תגעד אל אצדג, פוקסת משום צובעה. ומדמפרשי רבנן טעמיה דר' אליעזר ש"מ הלכתא כוותיה. ויש מי שחולק ואומר הלכה כתכמים דאמרי משום שבות. ומ״ד כר׳ אליעזר טפי עדיף דאיסרא דאורייתא היא ולחומרא עבדינן. וכן נמי לענין החולב והמחבץ והמכבד והמרבץ והרודה חלות דבש שוגג בשבת חייב חטאת, במזיד ביו״ט לוקה מ׳ דברי ר׳ אליעזר, דאמרי משום שבות. ומיד כרי אניעוד לאן משום שבות. ומידה ביויט לוקה מ' דברי רי אליעור המרבי והמרבך והמרבד המרבץ ההרודה חזרות דבש שהנג בשבת חייב הטאח, במודה ביויט לוקה מ' דברי רי אליעור והמרי חולב משום מפרק, מחבץ משום בורר, מגבן משום בונה, ש"מ סוגיא דהא שמעתיה כרי אליעור. ויש מי שחולק גם על זה. ויש מי חולב המרבי הולב והמחבץ והמגבן כנרוגרת דברי הכל היא, ומסהייעא מהא דגרסינן בפרק אע"? תיצי מור מור אור מור מור בי הביל היא במר אברו בבל א גדור רבנן, א"ר יוסף הלכה כרי מרעוס. ולא שמעינן דאית ליה האי סברא דחולב אסור משום מפרק אלא אליבא דר׳ אליעור, ורבי מרינוס לא התיר אלא היונק, מכלל שהחולב אסור. ובסוף פרק חוש שנשא פקחת אסיקנא דיונק מפרק כלאחר יד הוא, שבת דאיסור לאו הוא, מא גדרו רבנן. וסבירא להו רבה להו במור בי הבל אסור, [וןלא פליגי רבנן עליה דר׳ אליעור אלא במכבד ומרבץ וברודה חלות דבש, ובהני שבת דאיסור סקילה גדרו רבנן, "יט דאיסור לאו הוא, לא גדרו רבנן. וסבירא להו דחישה אשווי גומות. ואסיקנא והאידנא דסבירא לן כרבי שמעון (דשרן) [דפטר] במלאכה שאינה צורכה ולוביף אלא משום דחיישינן משום אשווי גומות. ואסיקנא והאידנא דסבירא לן כרבי שמעון (דשרן) [דפטר] במלאכה שאינה וברבר שאין מתכוין שרי אפילו לכתחילה, הלכתא כרבנן, וסוגיא כוותייהו דהא לא אימנעו מלרבץ אלא משום דחיישינן משום אשווי גומות. ואסיקנא והאידנא דסבירא לן כרבי שמעון (דשרן) [דפטר] במלאכה שאינה צורבה אל אומנעו מלרבץ אלא משום דחיישינן משום אשווי גומות. ואסיקנא והאידנא דסבירא לן כרבי שמעון (דשרן) [דפטר] במלאכה שאינה צורביה אלא מימנעו מלרב? לענין כיבוד נמי שרי ואפילו בדהוצי כר׳ שמעון. הלכך מחלב בהמה, אפילו למאן דסבר דשרי משום שבות אסור, וכ״ש למ״ד משום מפרק אסור רמלאכה היא. והא דאמר רב חסדא מדברי (רבנן) [רבינו] נלמד חולב אדם עז לתוך הקדרה אבל [לא] לתוך הקערה, כבר פרשה (מו׳) [מר] רב יהודאי גאון זצ״ל דבי״ט הוא, וכבר פירשנוה בפרק חבית. מתני התולש מעציץ נקוב חייב ושאינו נקוב פטור, ר׳ שמעון פוטר בזה ובזה. ורמי ליה אביי לרבא תנן ר׳ שמעון (אומר) אין בין נקוב לשאינו נקוב שמעון פוטר בזה ובזה, אלמא לר׳ שמעון לכל מילי נקוב כשאינו נקוב משוי ליה, והתנן ר׳ שמעון (אומר) אין בין נקוב לשאינו נקוב

החולב משום דש הוא. כדפי׳ בקונט׳ ואמיא ברייתא כר׳ יהודה דאמר יש דישה שלא בגידולי קרקעא כדפרי׳ לעיל בפ׳

כלל גדול (לעיל דף עג:) וכן נראה לר"י דודאי כרבי יהודה אתיא דהא אסרי חכמים ריבוץ משום שבות ולר"ש שרי לקמן אפילו לכתחלה: המבבד והמרבץ. מימה דע"כ

מיירי דלא הוי פסיק רישיה שישוה הגומות דאי פסיק רישיה היכי שרי לקמן ר"ש לכתחילה הא מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות וכיון דלא הוי פסיק רישיה אמאי מחייב ר' אליעזר חטאת האמר בפ׳ אמר להם הממונה (יומא ד' לד:) גבי לירוף עששיות דדבר דחין מתכוין ב מותר לר׳ יהודה מן התורה דלא הוי מלאכת מחשבת וי"ל דבהא פליגי דר׳ אליעזר סבר דהוי פסיק רישיה ורבנן סברי דלא הוי והא דאמר והאידנא דסבירא לן כר׳ שמעון שרי לכתחלה אע"ג דאפשר דסבר ר"ש דהוי פסיק רישיה מכל מקום הש"ם סבר כרבנן דלא הוי פסיק רישיה הילכך שרי לכתחלה כיון דקיימא לן כר"ש [ע" תוספות סנהדרין פה. ד"ה ור"ש]: והרודה חלות דבש. מימה לר"י אמאי לוקה בי"ט לרבי

אליעזר ורבנן נמי לא פליגי אלא משום דלא חשבי לה מלאכה והא תנן בפ"ק דמגילה (דף ו:) אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד ר' יהודה אומר אף מכשירי אוכל נפש וקאמר בגמ' מ"ט דת"ק אמר קרא הוא לבדו יעשה לכם הוא ולא מכשירין ורבי יהודה כתיב הוא וכתיב לכם כאן במכשירין שחפשר לעשותן מעי"ט וכאן במכשירין שא״א כו׳ג מכלל דאוכל נפש שרי רבי יהודה אפי׳ באפשר ורבנו נמי משמע דלא פליגי אלא במכשירין ולא באוכל נפש ועוד דהך ברייתא כר' יהודה כדפרישית ועוד דבפ׳ תולין (לקמן דף קלו:) אמרינן דר׳ אליעזר סבר כרבי יהודה ועדיפא מדרבי יהודה ושרי אפילו אפשר לעשותן מעי"ט וליכא למימר דמיירי ברודה לצורך חול דמכ"מ תקשי למאן דאית ליה הואיל ואי מקלעי ליה אורחין בפרק אלו עוברין (פסחים ד׳ מו:) ועוד דרבי אליעזר גופיה אית ליה התם ט הואיל ואור"י דאיכא

מוסף רש"י

שקילעה. קליעת שער (ערובין יח.). החולב. מושך סה.). והמחבץ. מעמיד החלב ועושה ממנו חבילין שקורין מטונ"ש (שם). אחד זה ואחד זה מכיד שקורין מטוניש (שם). אחד זה ואחד זה. מכבד ומרכן ורודה, אבל מאידך לא קאמרי דמולדות אב מלאכה נינהו, כדאמרינן מלאכה נינהו, כדאמרינן מלחכה , ...
ר' חליעזר משום הכי מחייב חולב משום מפרק, יישום בונה, מחבן מגבן משום בונה, ממבן משום בורר, ומרבן ומכנד מפרש משום אשויי גומות (שו). קטיל קני באגמא. קוללים קנים ומלקטי עלים (חנהדרין לג.). מ"ט דר' אליעזר. לחשיב לכוורת לבורים כמחובר (רשב"ם ב"ב סו.). דכתיב ויטבול אותה ביערת הדבש. ביהונתן כתיב, וכדבש כמקום גידולו מיירי וקרי ניה יער (שם). לאו אדעתאי. לא נממי לני (ברכות כו.) שוגג היימי (מנחות לה:). ושאינו נקוב פטור. משום דלא מחובר בקרקע עולם הוא (דקמן

מוסף תוספות

א. ובהמה לאו גידולי א. ובהכוה קרקע נינהו. ריטנ״א. ב. דלא פסיק רישיה. תוס׳ סנהדרין פה. ד"ה ור"ש. ג. אלמא דווקא במכשירין יש חילוק בין אפשר לעשותן מערב יו״ט בין אי אפשר. תוס' כילה ג. ד"ה גזירה. T. וליכא שום צורך יו״ט. ריטנ״ל. ה. ומאי יו"ט. לעכית. דו המאי תמיהא אי ס"ל כר"ש דשרי [אלא]. רענ"ל. 1. משום דלא הוי פסיק רישיה. רעכ"ל. T. דמשמע ליה לישנא. תוס' הרח"ש.